

Hélios hírnöke – A kakas ábrázolásának jelentésváltozatai a görög művészetben

Kiegészítő dokumentum (képek, katalógus)

Szalai Boglárka, BA hallgató
ELTE-BTK Régészettudományi Intézet
Ókori Régészeti Tanszék

KÉPEK

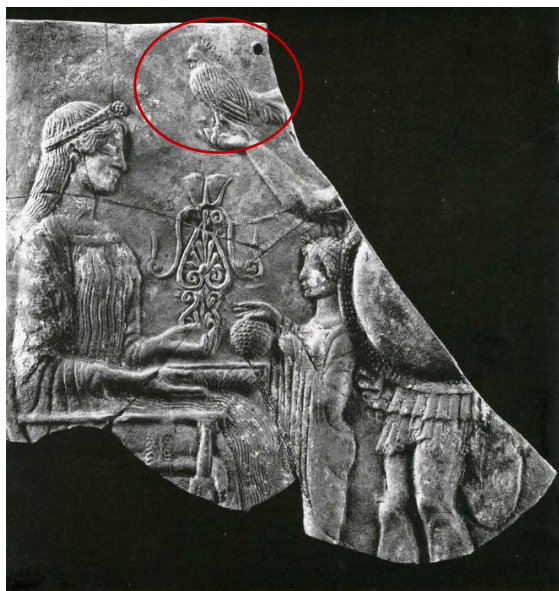

PLATE IX. A Mortal Maiden before the Throne of Persephone.

1. kép: Kakas-áldozat Persephonénak. (Dohan 1940, Fig. 9 alapján)

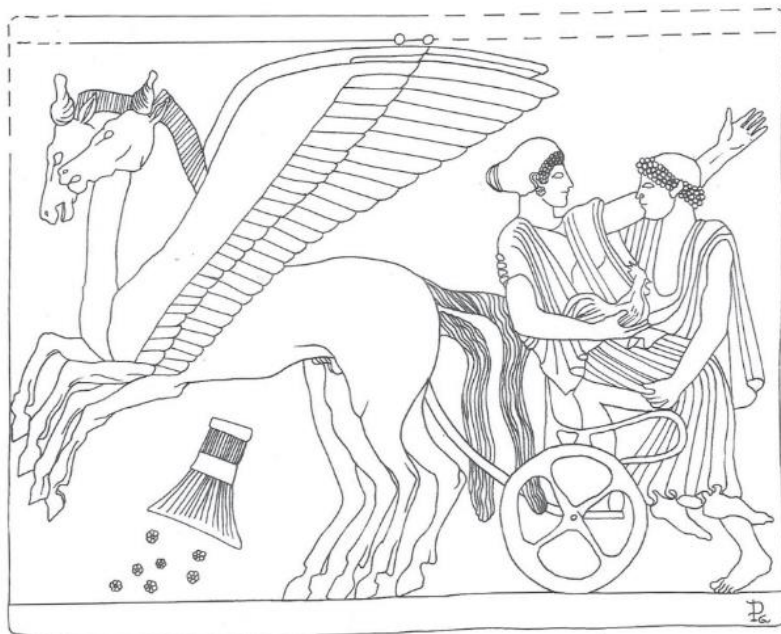
Fig. 3.1. Attic red-figure bell krater, early fourth century BC, depicting a Dionysiac procession to a herm. Ferrara, Museo Archeologico Nazionale, inv. 8149.
Photograph © Ministero per i Beni e le Attività Culturali.

2. kép: Kakas-áldozat Dionysosnak. (Villing 2017, Fig. 3.1.)

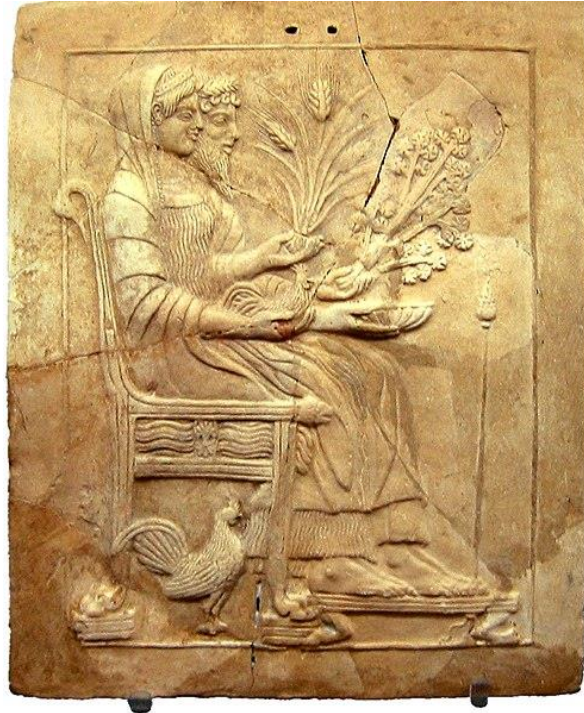
3. kép: Apollón, Artemis, Létó, és Arés a pajzsán kakassal. (Norton 1896, Fig. 4 alapján.)

Fig. 1: *Pinax* Type 2/11, Persephone abducted by Hades, Reggio Calabria, National Archaeological Museum.

Tipo 2/11

4. kép: Persephoné elrablása, ölében kakas. (Cosentino 2016, Fig 1.)

5. kép: Persephoné, kezében egy neki felajánlott kakassal, trónja alatt is kakas. Locri Persephoné-pinax, i. e. 5. század, Museo Nazionale Archeologico at Reggio Di Calabria.

**Figure 2: A cock for Asklepios: terracotta figurine from the Corinthian Asklepieion.
Photo: American School of Classical Studies at Athens.**

6. kép: A korinthosi Asklepeionban feltárt, kakast mintázó votív szobor. (Stafford 2008, Fig. 2.)

Hermes 866

7. kép: Hermés és a kakas, psychopompos szerepben. (LIMC, *Hermes* 866.)

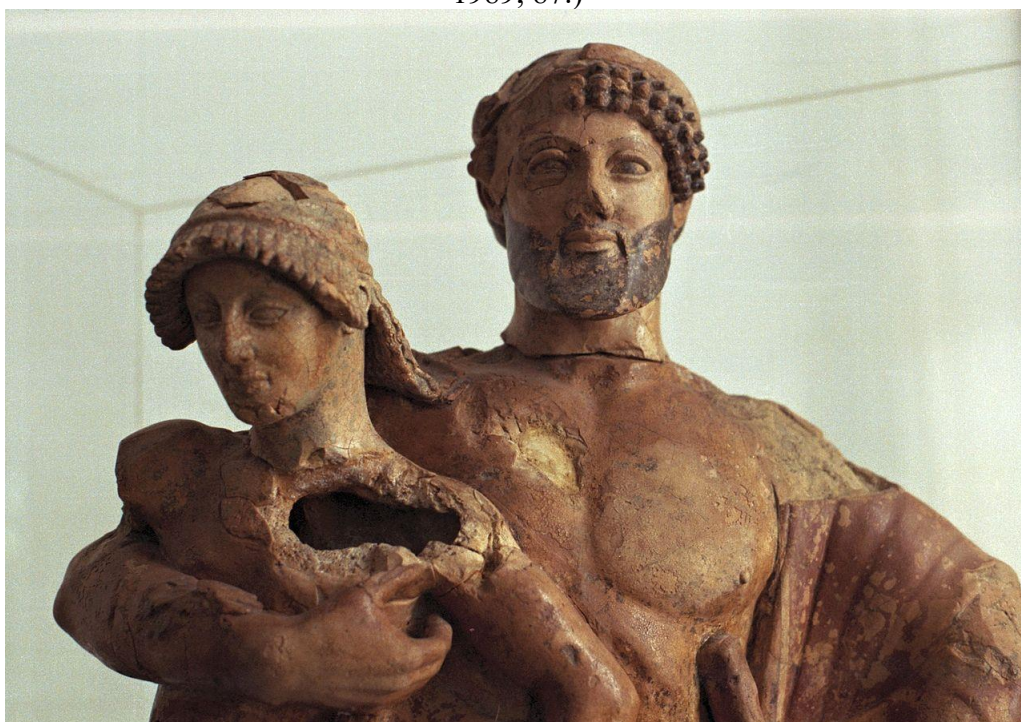

Hermes 723 e

8. kép: Hermés, a kakas, és egy szárnyas istenalak – valószínűsíthető Thanathos. (LIMC, *Hermes* 723e.)

9. kép: Kakas ajándékozása erastés-erómenos viszonyban. (Carpenter – Mannack – Mendonca 1989, 87.)

10. kép: Zeus elragadja Ganymédést. Terrakotta nagyplasztika, i. e. 480-470., Archaeological Museum of Olympia.

11. kép: Ganymédés a kakassal. (LIMC *Ganymedes* 12.)

12. kép: Héraklés és Hermés, előbbi mellett kakas az oszlopon. (Carpenter – Mannack – Mendonca 1989, 85.)

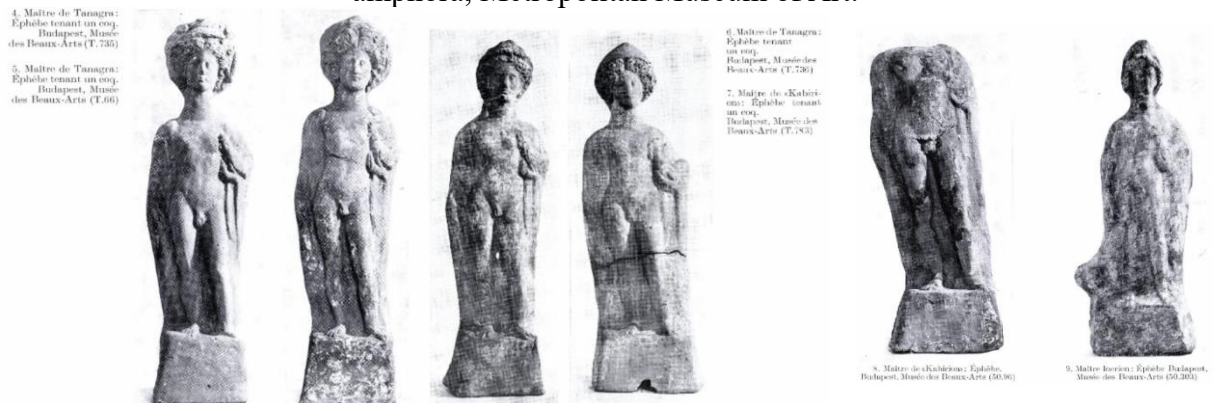
13. kép: Héraklész a nemeai oroszlánnal küzd, mellette Athéné pajzsán kakassal. (LIMC *Herakles* 1831.)

14. kép: A kakas Arész pajzsán. (LIMC *Ares* 111.)

15. kép: Athénét keretező oszlopok kakasokkal rajtuk. Athén, i. e. 6. század, Panathenaia-amphora, Metropolitan Museum of Art.

16. kép: A Szépművészeti Múzeum boiótiai, kakast tartó ifjakat ábrázoló terrakottái. (Szabó 1971, Fig. 4-9.)

KATALÓGUS

A katalógusban szereplő, feketealakos lékythosról készült képeket és rajzot Dr. Johácz Szilvia készítette. A katalógusban szereplő terrakottákról készült képek a szerző saját készítésű munkái.

I. Terrakotta ifjú kakassal

Leltári szám: T.66

Lelőhely: Ismeretlen.

Készítés helye: Boiótia,
Tanagra-műhely. (Szabó M.)

Keltezés: i. e. 4. század első negyede. (Szabó M.)

Méretek:

magasság: 35,7 cm.

Anyag: Szürkésbarna agyag.

Állapot: Ép.

Leírás:

Magas, négyszögletes talapzaton álló ifjú, kezében kakassal. Negatív formából, a fej külön készült. Belül üreges, alul nyitott, hátul hosszú, négyszögletes szellőzőnyílás.

Két részre osztott, nagy körkontúrú fürtös frizura. Fején diadém. Hátára vetett és karjait részben eltakaró, de testét szabadon hagyó köpeny. Jobb lábára nehezedik, bal lábát kissé balra és előre helyezi. Jobb kezével köpenye szélét, bal kezével kakast tart melléhez szorítva. A kakas is részletes, szárnya, taréja, csőre, szeme elkülönül.

Fehér alapozáson vörös színezés. A talapzaton fehér alapon vörös csíkok. Vörös szín a talapzat elején, a test közel egészén, a hajon, a kakas nyakán.

Irodalom:

- Higgins, R. A.: *Catalogue of the terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities, British Museum. Volume 1: Greek, 730-330. BC.* London 1954, N. 869, 232. – mint párhuzamot idézi.

- Oroszlán 1930, B 10.

- Oroszlán, Z: A Szépművészeti Múzeum antik terrakotta-gyűjteménye I. *Magyar Művészet* 6/2 (1930) 68-96, 82, 86. kép.

- Poulsen, V. H.: Der strenge Stil: Studien zur Geschichte der griechischen Plastik, 480-450. *Acta Archaeologica* 8 (1937), S.79.

- Schmaltz, B.: *Thebes. Das Kabirenheiligtum bei Theben. 5. Terrakotten aus dem Kabirenheiligtum bei Theben. Menschenähnliche Figuren, menschliche Figuren und Gerät.* Berlin 1974, 70, 314.j.

- Szabó 1971, 9-17, 90-96., 5. kép.

0 cm 1 2

0 cm 1 2

0 cm 1 2

II. Kakas-csoportos feketealakos lékythos

Leltári szám: 93.17.A

Lelőhely: Ismeretlen.

Készítés helye: Attika

Keltezés: i. e. 500-480.

Méretek:

magasság: 16,5 cm;

legnagyobb átmérő: 6,1 cm;

szájátmérő: 3,6 cm;

talpátmérő: 4 cm.

Anyag: Vöröses sárgára égett agyag.

Állapot: Ép egész edény. A felület erősen kopott, karcolásokkal teli. A szájerem erősen töredezett.

Attribúció: Kakas-csoport. (Szilágyi J. Gy.)

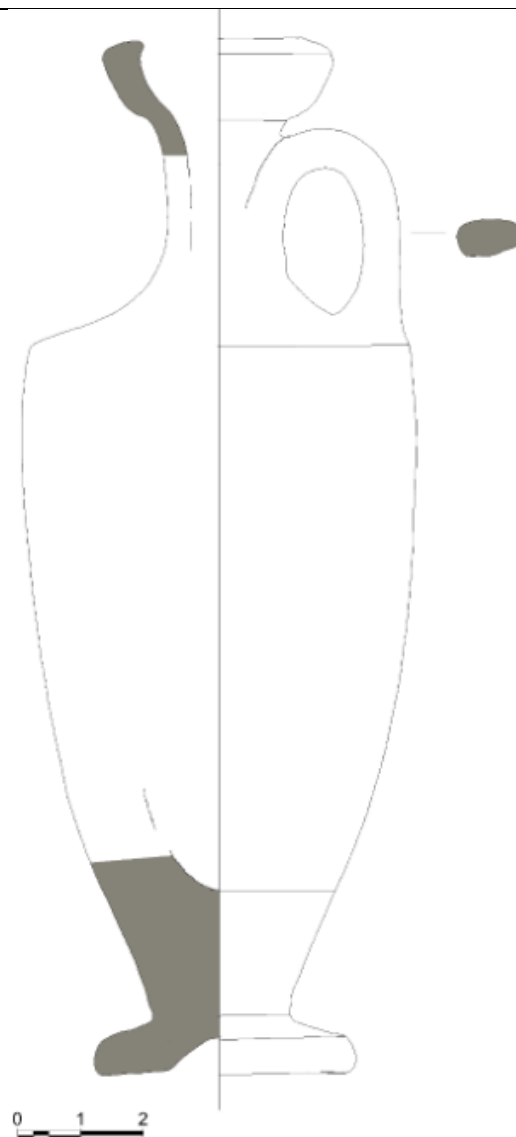
Leírás:

A vállon két borostyánlevél között egy kakas. A testen két jobbra forduló, álló, hajszalagos, köpenyes, botot tartó alak. Köztük jobbra ugró, közben balra tekintő szakállas, hajszalagos kentaur. A kentaur a bal karját felemeli. A háttérben, a kentaur balján repülő madár sziluettje.

Két borostyánlevél a vállon.

Korongolt lékythos. Felül kissé rézsútos talpkorongon közepén hengeres, lefelé keskenyedő test, felfelé rézsútos váll, rövid nyak, csésze alakú száj, a váll szélétől a nyak tövéig nyúló kis, íves szalagfül. Járulékos lilásvörös színnel festett a kakas tollazatán lévő négy sáv, a hajszalagok, a kentaurszakáll és a két szélső alak ruharedői. Fehér járulékos szín használata nem látszik. Bekarcolással jelezték a részleteket. Az ornamentális és a figurális díszítés fekete bevonattal festett. Fényes fekete bevonat fedí a talp felső részét; a test alsó részét; a szájrészt kívül-belül, de a peremet nem, és a fül külsejét. Fekete bevonattal festett vonal a váll szélén.

Irodalom: Johácz 2023, 359-360, Kat. L/XXIII.

III. Terrakotta kakas szobra

Leltári szám: 50.492

Lelőhely: Ismeretlen.

Készítés helye: Ismeretlen.

Keltezés: i. e. 5. század.

Méretek:

magasság: 13,7 cm.

Anyag: Világosbarna agyag.

Állapot: Ép.

Leírás:

Leegyszerűsített formájú, álló kakas. Két fél negatív formából préselt és illesztett, üreges. Alján, két lába közt kis, kerek szellőzőnyílás. Kissé aszimmetrikus, balra dől.

Fehér bevonat és színezés nyomai. A taréj és az áll-lebeny szemből vett bal oldalán, és a szemből vett jobb szárnyon vörös szín. A nyakrész szemből vett bal oldalán máz nyomai.

Irodalom: -

